

Til Barne- og familiedepartementet

Oslo, 31.mars 2020

Innspill til samarbeidsstrategien for barn i lavinntektsfamilier

Ingen barn og unge skal måtte begrense sin fysiske utfoldelse på grunn av familiens økonomi. Derfor mener Tverga at norske myndigheter og kommuner bør investere i tiltak som tilrettelegger for at flere barn og unge kan drive egenorganisert idrett og fysisk aktivitet.

Staten må tilrettelegge for at norske kommuner etablerer flere gratis, attraktive og tilgjengelige nærmiljøanlegg, aktivitetshus, aktivitetsparker og nærfriluftslivsanlegg.

Om Tverga

Tverga er ressurscenteret for egenorganisert idrett og fysisk aktivitet i Norge. Vi ble etablert i 2018 på oppdrag fra Kulturdepartementet. Gjennom kunnskap, nettverk, profesjonell veiledning og verktøy tilrettelegger vi for egenorganisert idrett og fysisk aktivitet i hele landet og ivaretar spesielt interessene for barn og unge som står utenfor den organiserte idretten. Våre viktigste samarbeidsaktører er kommuner og sammen skal vi sikre gode lokalsamfunn med attraktive og inkluderende møteplasser for egenorganisert aktivitet, om det være seg aktivitetsparker i skolegården, sykkelparker eller allaktivitetshus.

Aktivitetsmønster blant unge i Norge

Tall fra Ungdata (2018) viser at 200 000 barn og unge i alderen 10-18 år står utenfor den organiserte idretten. Mange som har vært aktive i idretten i barneårene slutter i løpet av tenårene; mens 60 prosent av norsk ungdom deltar i organisert idrett i 13-årsalderen, er bare 17 prosent jenter og 31 prosent gutter som er aktive når de er 19 år. Det dreier seg imidlertid ikke om frafall fra aktivitet, men om en overgang fra organisert idrett til egenorganisert fysisk aktivitet.

Det har vokst frem en global trend og ungdomskultur de seneste årene med økt oppslutning om egenorganiserte aktiviteter som skating, BMX, streetdans, calisthenics, parkour og andre gateidretter. Dette er aktiviteter som i liten grad er voksenstyrt, og organiseres av de unge selv - og som handler om lek og kreativitet fremfor konkurranse og prestasjon.

Deltakelsen i organisert idrett blant barn og unge med innvandrerbakgrunn er lavere enn blant annen ungdom, spesielt blant jenter. Tall fra 2010 viste at blant 13-19 år gamle jenter med minoritetsbakgrunn var 25 prosent aktive i organisert idrett.

Økonomi er nå en av de største opplevde barrierene for ungdom ved deltakelse i fritidsaktiviteter. Ikke-vestlig ungdom kan i tillegg møte kulturelle barrierer knyttet til både norsk frivillighetskultur og språk. Derfor vil det fremover være behov for å tilrettelegge på en måte som inkluderer flere, styrker mangfoldet og utsatte grupper, med et aktivitetstilbud som alle barn og unge har råd til å være med på.

Økte kostnader i barne- og ungdomsidretten bidrar til økt sosial ulikhet

Ferske tall fra Statistisk Sentralbyrå viser at nærmere 111 000 barn under 18 år bor i husholdninger med vedvarende lavinntekt. Dette tilsvarer 11 prosent av alle barn og unge i Norge. I tillegg har andelen barn med innvandrerbakgrunn i lavinnteksgruppen økt betraktelig de siste årene.

Tidligere i vinter ble rapporten *Økonomi som barriere for idrettsdeltakelse – kostnader og kostnadsdrivere i barne- og ungdomsidretten* lansert. Den tar for seg kostnadsutviklingen i 13 utvalgte idretter for aldersgruppen 9 – 15 år. Rapporten viser at det gjennomgående er høyere kostnader for 15-åringene enn for 9-åringene, at det er betydelige variasjoner i kostnadsnivå mellom ulike idretter, og ikke minst at kostnadsnivået er gjennomgående høyere i by- og bynære kommuner.

Høye kostnader kan føre til at barn og ungdom i byene slutter med idrett fordi pengepresset blir for stort. Men kanskje viktigere er det at mange unger aldri kommer seg inn i idretten i byene fordi det koster for mye å starte med idrett.

Dette er en reell folkehelseutfordring. Tverga frykter at konsekvensen av denne utviklingen er at barn fra lavinntektsfamilier vil bli ekskludert fra forskjellige idrettsaktiviteter og annen fysisk aktivitet i enda større grad enn i dag. Kostnadsnivået i idretten må ned, og det er en jobb for den organiserte idretten. Men ansvaret for å få flere til å bli i idrett og til å komme seg i fysisk aktivitet hviler på langt flere.

Tverga anbefaler økt satsing på åpne, gratis møteplasser for egenorganisert fysisk aktivitet

Ingen barn og unge skal måtte begrense sin fysiske utfoldelse på grunn av familiens økonomi. Derfor mener Tverga at norske myndigheter og kommuner bør investere i tiltak som tilrettelegger for at flere barn og unge kan drive egenorganisert idrett og fysisk aktivitet.

Staten må tilrettelegge for at norske kommuner etablerer flere gratis, attraktive og tilgjengelige nærmiljøanlegg, aktivitetshus, aktivitetspark og nærfriluftslivsanlegg. De kan finne sin form i skolegården, i parken, ved fritidsklubben, idrettshallen, i naturen, i tomme lokaler, og aller helst tett på utstyrssentraler. Se noen bildeeksempler på side 4 – 6.

Utformingen av det fysiske miljøet, og særlig nærmiljøet, legger i stor grad premissene for barn og unges aktivitetsmuligheter. Godt tilrettelagte områder for egenorganisert idrett og fysisk aktivitet i nærområder er viktige virkemidler for å stimulere til mer fysisk aktivitet for alle aldersgrupper. Dette må tillegges vekt i planlegging, ved lokalisering og utforming av boligområder, skoler og barnehager, møteplasser og nye anlegg og områder til aktivitetsformål og rekreasjon. Videre mener vi at arenaene må utvikles i dialog med allerede eksisterende egenorganiserte miljøer, ved brukermedvirkning med barn og unge lokalt og i samarbeid med lokale aktører (både frivillige, kommunale og kommersielle).

Det må være nok arealer og uterom slik at barns oppvekstvilkår også ivaretas i framtiden. Det må være arealer med kvalitet og vi må sikre at alle har like muligheter til å være fysisk aktive i hverdagen uansett boområde. Da må vi i større grad ta i bruk det offentlige rom til aktivitet og vi må legge til rette for anlegg og arealer i nærområdet. Skolene som nærmiljøpark må styrkes og bli en naturlig aktivitetsplass i nabolaget.

Strategiutvalget for idrett understreker i [sin rapport fra 2016](#) at det er en klar tendens til at flere barn og unge ønsker å være aktive på egne premisser og når det passer dem selv. Utvalget understreker at det er en forutsetning at kommunen tilrettelegger for arenaer som imøtekommer ungdommens behov for og ønsker om egenorganisert fysisk aktivitet og som kan introdusere flere ungdom til disse aktivitetene.

En styrking av fritidsklubber vil styrke aktivitetsmulighetene

Ungdom og Fritid (UoF) sine fritidshus og -klubber med sine 2500 ungdomsarbeidere tilrettelegger for aktivitet på arenaer for egenorganisert idrett og fysisk aktivitet i hele landet – og er en viktig aktør å anerkjenne. Å styrke satsingen på fritidsklubbene vil også styrke aktivitetstilbudet for ungdom som ønsker å drive med egenorganisert idrett og

fysisk aktivitet. UoFs egen medlemsundersøkelse fra 2017 fant at rundt 70 % av de 620 fritidsklubbene i Norge tilrettelegger for egenorganisert idrett og fysisk aktivitet. Potensialet i aktivitetstilbudet hos fritidsklubbene tilknyttet Ungdom og Fritid er stort.

Arenaer og aktivitetstilbud som [Arena Bekkestua](#) og [Fysak allaktivitetshus i Bergen](#) er eksempler på hvordan aktiviteter kan ha en semiorganisering av ulike aktivitetstilbud som treffer ungdommen godt. Ved å legge medvirkning til grunn har klubbene tidlig fanget opp ungdoms egne aktiviteter og behov, slik som for eksempel skateramper, parkourområder og street dance. Det bør stimuleres til flere slike arenaer der aktører med gode ungdomsarbeidere/frivillige/ medarbeidere tilrettelegger på unges premisser og driver reell medvirkning med ungdommene. Videre nevnes at fritidsklubbene skiller seg fra andre fritidsaktiviteter ved at de rekrutterer flere ungdom med lav sosioøkonomisk status enn de med høy (Fritidsklubber i et folkehelseperspektiv, NOVA-notat 1/19).

Fritidskortet – også for åpne møteplasser

I statsbudsjettet for 2020 bevilger regjeringen 60 millioner kroner til arbeidet med et nasjonalt fritidskort etter modell fra Island. Kortet er et av virkemidlene for å realisere Fritidserklæringens mål om at alle barn og unge skal få delta i en fritidsaktivitet sammen med andre. Tverga er positive til at regjeringen ønsker å redusere økonomiske utfordringer knyttet til deltakelse i fritidsaktiviteter, men mener dette må gjelde alle type fritidsaktiviteter, også fritidstilbud på åpne møteplasser. Eksempler på dette er de 620 ungdomsklubbene tilsluttet Ungdom og Fritid, og alle de frivillige aktørene som tilrettelegger for egenorganisert fysisk aktivitet i aktivitetshaller der inngang koster (offentlig bad, skatehaller, dansesaler, paintballarenaer m.m). Vi støtter at ordningen er begrenset til fritidsaktiviteter av varig og frivillig karakter, men synes det også bør inkludere arrangement og kurs som stimulerer til varig aktivitet. Å åpne opp for at fritidskortet kan brukes på flere aktivitetstilbud vil styrke ordningen vesentlig og nå ut til mangfoldet av fritidsinteresser.

Tverga vil avslutningsvis trekke frem og anerkjenne det viktige arbeidet organisasjoner som Ungdom og Fritid, Tøyen sportsklubb og BUA på hver sin måte gjør for å tilrettelegge for inkluderende aktivitetsmuligheter og -arenaer for barn og unge i Norge- uavhengig av foreldrenes ressurser. Dette arbeidet bør styrkes i form av politisk og økonomisk støtte.

Vi takker for muligheten til å sende inn høringsinnspill til samarbeidsstrategien for barn i lavinntekstfamilier. Tverga bidrar gjerne med kunnskap, råd og veiledning i det videre arbeidet.

På vegne av Tverga,

Lisa Mari Watson
Daglig leder
lisa@tverga.no

